

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ Ο.Ε.Φ.Ε. 2004

ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α 1

α. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος.

Σ Λ

- α) Το 1840 η χωρητικότητα των ελληνικών πλοίων ήταν 300.000 τόνοι, ενώ το 1866 είχε περιοριστεί στους 100.000 τόνους.
- β) Την περίοδο 1833-1870 μοιράστηκαν 600.000 στρ. εθνικών γαιών, ενώ την περίοδο 1870-1911 μόλις 370.000 στρέμματα.
- γ) Η Εθνική Τράπεζα ιδρύθηκε το Μάιο του 1927.
- δ) Ο Επ. Δεληγιώργης ήταν ο ηγέτης των Εκλεκτικών.
- ε) Το Υπουργείο Περιθάλψεως ιδρύθηκε, με πρωτοβουλία του Ελευθέριου Βενιζέλου, τον Ιούλιο του 1927.

Μονάδες 10

β. Να αναφερθείτε στη δραστηριότητα των οργανισμών:

- Υπουργείο Περιθάλψεως
- Υπηρεσία Ανοικοδομήσεως Ανατολικής Μακεδονίας
- Γραφεία Ανταλλαγής Πληθυσμών

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α 2

α. Ποιοι παράγοντες λειτούργησαν ανασταλτικά για την ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας κατά το 19^ο αιώνα; Ποιοι από αυτούς έπαψαν να ισχύουν μετά τη μικρασιατική καταστροφή;

Μονάδες 14

β. Οι αντιλήψεις του Χαρίλαου Τρικούπη και του Θεόδωρου Δηλιγιάννη σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του κράτους.

Μονάδες 14

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Β 1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και επισημαίνοντας ταυτόχρονα τα σχετικά χωρία του κειμένου που σας δίνεται παρακάτω:

Το πρόβλημα των τσιφλικιών

Η προσάρτηση της Θεσσαλίας και της Άρτας (1881) έθεσε σε λειτουργία τις νομικές προϋποθέσεις που, αν και είχαν διαμορφωθεί κατά την προηγούμενη περίοδο, είχαν ωστόσο παραμείνει σε μια κατάσταση ανενεργού αναμονής.

Τα μεγάλα τσιφλίκια της Θεσσαλίας και Άρτας σχηματίστηκαν κατά το πλείστον στο πολύ μικρό χρονικό διάστημα που παρεμβλήθηκε από τα 1878 (Συνθήκη του Βερολίνου) έως τα 1881 (έτος της προσάρτησης).

Όπως και την περίπτωση της Αττικής, οι συνθήκες του Βερολίνου και της Κωνσταντινούπολης (1881) περί της Θεσσαλίας απαγόρευαν στο ελληνικό κράτος την εθνικοποίηση των οθωμανικών κτημάτων και επέβαλαν τον σεβασμό των «κεκτημένων δικαιωμάτων». Βεβαίως, η νομική αυτή ρύθμιση δεν εμπόδισε τη μαζική αποχώρηση των τούρκων νομέων, οι οποίοι εφοδιασμένοι με τους νεοπαγείς τίτλους απόλυτης κυριότητας, παρουσιάστηκαν στην χρηματιστική αγορά της Κωνσταντινούπολης, αναζητώντας αγοραστές. Στο διάστημα τριών μόνον ετών, μια πελώρια μεταβίβαση τίτλων και μια συγκέντρωση της γαιοκτησίας πραγματοποιήθηκαν εις όφελος των μεγάλων Ελλήνων χρηματιστών της διασποράς. [...]

Εν τούτοις, η παρεμβολή ενός εξαιρετικού γεγονότος ακινητοποίησε κάθε κυβερνητική πρωτοβουλία επί του θέματος: το γεγονός ότι οι ευνοούμενοι αυτής της πελώριας μεταβίβασης γαιοκτητικών τίτλων ήσαν οι μεγιστάνες του ελληνικού χρηματιστικού κεφαλαίου, καταδίκασε το ελληνικό κράτος, κατά την έκφραση του Αλιβιζάτου, σε μια «αξιοθρήνητη αδράνεια».

Στην πραγματικότητα, η παραίτηση αυτή του ελληνικού Κράτους, συνοδευόμενη από μια σειρά άλλων ενεργειών υπέρ της μεγάλης γαιοκτησίας αποτέλεσε το σημείο μιας σημαντικής τομής στην μέχρι τότε πολιτική του. Υπό την προτροπή των Ελλήνων μεγιστάνων, κινούμενων μεταξύ των παροικιών του εξωτερικού και των κυρίων χρηματιστικών αγορών της Ευρώπης, η κυβέρνηση του Χαρίλαου Τρικούπη (ο οποίος είχε την εξουσία κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου 1880-95), γνωστού κυρίως για τις αξιοσημείωτες προσπάθειές του υπέρ της εκβιομηχάνισης, δεν δίστασε να μεταβάλλει ολοσχερώς την πάγια γεωργική πολιτική του ελληνικού κράτους, προκείμενου να προστατεύει την μεγάλη έγγειο ιδιοκτησία των τσιφλικιών...

Η προσάρτηση της Θεσσαλίας αποτέλεσε το ορόσημο αυτής της μεταβολής, η οποία σημειώθηκε με την εγκατάλειψη της πολιτικής του Κουμουνδούρου. Ο Κουμουνδούρος είχε πάντα υποστηρίξει την μικρή οικογενειακή εμπορευματική παραγωγή στην γεωργία και αντιταχθεί στα τσιφλίκια. Υπήρξε ο εμπνευστής της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1871 η οποία διέμεινε τις εθνικές γαίες στους καλλιεργητές. Αντιθέτως ο Τρικούπης υπήρξε ο άνθρωπος του συμβιβασμού μεταξύ του αστικού καπιταλισμού και των γαιοκτημόνων του βορρά. Όμως η πολιτική της προστασίας των τσιφλικιών δεν κατόρθωσε, από το άλλο μέρος, να εξασφαλίσει μια συνεχή και απρόσκοπτη βιομηχανική ανάπτυξη. Σημαντικό τμήμα της πραγματοποιούμενης βιομηχανικής αύξησης συλλαμβάνετο από τους γαιοκτήμονες υπό την μορφή του υπερκέρδους, μετατρέψιμου σ' έγγειο πρόσοδο.

Η συμβιβαστική πολιτική του Τρικούπη υπονόμει τις προοπτικές του αστικού καπιταλισμού στην Ελλάδα. Για τον λόγο αυτό, το κίνημα των κολλήγων της Θεσσαλίας βρήκε πολύ νωρίς έναν σύμμαχο ιδιαίτερος ισχυρό και αποφασισμένο να οδηγήσει την αναμέτρηση έως την ριζική εκκαθάριση των μεγάλων κτημάτων: τον αστικό και μάλιστα βιομηχανικό καπιταλισμό. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει ν' αναλυθεί το ζήτημα της δεύτερης αγροτικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα.

*Κ. Βεργόπουλου, Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα,
Η κοινωνική ενσωμάτωση της γεωργίας,, σς. 120-121, 161*

α. Να παρουσιάσετε τις επιλογές και τους στόχους της αγροτικής πολιτικής του Τρικούπη, ειδικότερα όσον αφορά το ζήτημα των τσιφλικιών.

Μονάδες 10

β. Να αποτιμήσετε την αγροτική πολιτική του Τρικούπη συγκρίνοντάς την με τις αγροτικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν στην Ελλάδα από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους μέχρι και τη δεκαετία του 1930.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β 2

Μελετήστε προσεκτικά τους παρακάτω πίνακες και, αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, απαντήστε στις ερωτήσεις:

Οι δέκα δήμοι της χώρας με τη μεγαλύτερη αναλογία προσφύγων στο συνολικό πληθυσμό τους (1928)

ΠΟΛΗ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
Δράμα	70.2%
Καβάλα	56.9%
Σέρρες	50.4%
Θεσσαλονίκη	47.8%
Μυτιλήνη	46.8%
Ξάνθη	41.4%
Πειραιάς	40%
Ηράκλειο	35.9%
Χίος	35.7%
Κομοτηνή	34.1%

Κατανομή των προσφύγων κατά γεωγραφικό διαμέρισμα (1928)

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Μακεδονία	638253	52.2%
Στερεά Ελλάδα	306193	25.1%
Δυτ. Θράκη	107607	8.8%
Νησιά Ανατ. Αιγαίου	56613	4.6%
Θεσσαλία	34659	2.8%
Κρήτη	33900	2.8%
Πελοπόννησος	28362	2.3%
Ήπειρος	8179	0.7%
Κυκλάδες	4782	0.4%
Ιόνια νησιά	3301	0.3%
ΣΥΝΟΛΟ	1221849	100%

α. Με ποια κριτήρια κατανεμήθηκαν οι πρόσφυγες στις συγκεκριμένες περιοχές και ποιες συνέπειες είχε αυτή η κατανομή στην εθνολογική σύσταση αυτών των περιοχών;

Μονάδες 15

β. Με ποια άλλα κριτήρια προσπάθησε το ελληνικό κράτος να αποκαταστήσει τους πρόσφυγες;

Μονάδες 10

ΧΙΩΤΗΣ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ